పరమ మామూలు పాత టెక్నిక్ లో నే 8 ఎం.ఎం. అద్దంలో 16 ఎం.ఎం. స్థాయి లోని నా ముఖానికి కాస్తంత పౌడరు అద్ది చూశాను. దువ్వెన్న తీసేను. దానికి చుట్టుకున్న నా చిన్న కూతురు తాలూకు చిక్కావుండని చికాగ్గా తీసి పడేసేను. తలదువ్వుకున్న చిన్నదానికి బుద్ధిలేకపోతే పెద్దవాళ్లకి బుద్ధి వుండొచ్చు కదా అని నాభార్యకేసి చూశాను. కానీ ఆవిడ కనబళ్లేదు. పరేలెమ్మనుకుని నా ధ్యాసలో నే వున్నాను. పాపిడి తీసేవండి,' తెల్ల వెంట్రుకలో చెవిపక్కకు లాగిలాగి భద్రంచేసేను. పాతసినిమా టెక్నిక్ లో వలె అద్దంలో రెండవ మూర్తి అవగా నాముఖవే నన్ను పలకరించింది. కాలెండర్ లో ప్రతి తేదీలన్నీ ఎర్రరంగులో ఓ సూా పోగేసి వుంటాయి. అలాగే నువ్వు ఆదివారాలు వెలిగి పోయినట్టు శనివారం రాత్రి భావించుకుంటావు. అంతటితోసరి. ప్రతి ఆదివారం సోమవారం వలే నీకు మొదలవుతుంది. కాదా? చెప్పు పోనీ! ఇహ నీ తొందర దేనికట? ఇప్పుడు తొమ్మిది మున్పావయింది. నువ్వు గేటుదాకా వెడతావు. పక్క ఇళ్లవాళ్లన కొస్త దృశ్య సౌకర్యం కల్పించే స్థాయిలో నీ భార్య నీ దగ్గరకొస్తుంది. 'పెందలాళే ఇంటికొస్తారుగా? ఆ రాక్షసి మందుచీటీ చింపేసింది. నే బతికుండగా దానికి జలుబు తగ్గదు. ఆఫీసు నుంచి వస్తూ తమరు ఆ జగన్నాధరావు మొహానికో పది తగలేసి జలుబు మందులేవో తెండి'. అంటుంది. ఓ వేళ అలా కాదనుకుందాం - నువ్వు తొమ్మిదిన్నర సమయంలో ఆఫీసుకి రెడీ అయిపోయి వో అర గంట అవకాశం వుంది కనుక ఓ.విజయన్ రాసిన 'సాగా ఆఫ్ ధర్మపురి' లో యాభయి రెండో పేజీ ఎలాగయినా కాస్సేపు చదువుదామని తీస్తావు. నీ భార్య అప్పుడు నీ దగ్గరకొస్తుంది. 'ఎప్పుడూ పుస్తకం చదవడవే. ఓసారయినా పిల్ల గురించి పట్టించుకొంటారా? అది మహా రాణిలాగ మందుచీటీ చింపేసింది-మొద్దు రాచిప్ప. వెళ్లి సీరు పదిరూపాయలు ఆ డాక్టరుగారి యదాన పడేసి మందులు రాయించుకురారూ? ఆ మోహనా, ఆ పతంజలీ ఎప్పుడూ వుండేవాళ్ళేగా - డాక్టరుగారి దగ్గరకు వెళ్లిరండి.' అని అక్షింతలు వేస్తుంది. అప్పుడా పుస్తకం గిరవాటు వేసిన పక్కలో దాచేసి బయలుదేరుతావు.

ఇక ఆఫీసు... అక్కడ పనివేళలో సమస్త పత్రికలూ చదువుతావు. భిక్షమయ్యటీ తెచ్చి పెడతాడు. అప్పుడు పేపర్లో మేక్స్ ముల్లర్ భవన్ ఫారి ఎక్స్ పెషనిస్టు సినిమా సారధీ స్టూడియోలో దాదాపు ఉచితంగా ప్రదర్శిస్తున్న వార్తా వివరం గుర్తొస్తుంది. మూడు నిముషాలు బెంగ పడతావు. నీ దరిద్రపు జేబు లో ఒక్కపాడి పొట్లం, తళతళలాడని రూపాయి నాణం, అంచులు నలిగిన టెలిఫోను నంబర్ల బుల్లి పుస్తకం, నలిగిన సిగరెట్టూ వుంటుంది. బొత్తిగా పదమూడో తేదీనే ఆఫీసులో అప్పు చెయ్యబుద్ధికాదు నీకు. అప్పుచేయందే సారధీ స్టూడియోకి ఆటోలో కనీసం వెళ్లడానికి, రెండు టీలకు, మూడు సిగరెట్లకు డబ్బు ఎలా వుడుతుంది? అక్కడికెళ్లకపోతే మనసు గిలగిలలాడుతుంది. ఎండవేళ వోటిదాకా వచ్చిన చల్లని బీరు నేలపాలయిన ఇది, ఒకటి అనుభవిస్తావు. అప్పుడు హటాహుటిన లేచి ఆంజనేయులు దగ్గరికెడతావు.

'అతను ఇప్పుడే ఇలా వెళ్లేడు గురూ' అని శివరామ్ చెబుతాడు.. టైమవుతోంది. ఆఫీసు కేంటిన్ దగ్గరకొస్తావు. అక్కడ భానుమూర్తి కనిపిస్తాడు.

'ఏం లేదు భాయ్, నేను దేన్నీ పట్టించుకోడంలేద్ భయ్...దీనమ్మ ఈళ్లని నమ్ముకుంటే అంతే. పైసలివ్వరు. షివ్వ హొండిల్ జెయ్యాల. మనం ఇతరులని బాధ పెట్టేటి తత్వంగాదు గద మల్ల. ఇంక ఏమన్నట్టు భయ్... పని జేసుగు పైస లేకుండ బోవుడు అంటాడు.- ఇంక భానుమూర్తి దగ్గర డబ్బేముంటుంది ... లాభంలేదని టీతాగి, అతను రాసిన వ్యాసాన్ని మెచ్చుకుని, ఆఫీసు వెనుక లాన్స్ దగ్గరకొస్తావు. అక్కడ ఇంకో వేణుగోపాల్ గారు పెరిస్ట్రోయికా నుంచీ ధన్ బాద్ మాఫియాల వరకు మర్యాదగా చేతులు తిప్పుతూ అన్ని సూక్ష్మంగా వివరిస్తుంటారు. నువ్వు మరీ మర్యాదగా వింటూ అతని ట్రాన్స్పెరెంట్ జేబు కేసి చూసి, మామూలుగా తాత్కాలిక గుడ్ బాయ్ చెప్పేసి ఆఫీసు గదిలో కొస్తావు. అక్కడ నువ ప్రధాని శ్రీ రాజీవ్ గాంధీ గారి గురించి, ముఖ్యమంత్రి శ్రీ ఎన్.టి.రామారావు గారి గురించి పూర్తి విజ్ఞానాన్ని సంపాదించుకుంటావు. అదనపు లాభంగా మలయాళీ మీనన్ గారు ఎమర్జెన్సీ పాలనగురించి నీకు గుర్తుచేసి సిగరెట్ అడుగుతారు నిన్ను.

నిన్నటి పువ్వు శివాజీ కథ

అప్పుడేవుంది. అదృష్టవశాత్తూ పతంజలి కనిపిస్తాడు. ఆయన దగ్గర పదిహేను రూపాయలు, మోహన్ దగ్గర సిగరెట్లు, బ్లీ, మరో ఐదూ సంపాదిస్తావు. సాయంత్రం అవుతుంది. గేటుదగ్గర ఆటోకోసం చూస్తావు. అప్పుడు హరి వస్తాడు . "సార్ మీ రేమయినా చెప్పండ్రి, మాయాదోళ్లకు బాగుండలేదు. పైసల్ లెవ్వు. మిత్తి గట్టేదిది ఉంది. జెర పైసలుంటె జూడండ్రిసారు. పొద్దుగాల మంచి మనసు బాగుండలె" అంటాడు. నువ్వు ఓ ఐదు ఇవ్వబోయి నీ జేబులోని మొత్తం ఇరవైనీ ప్రదర్శిస్తావు. అతను సిగ్గుపడుతూ ఆ ఇరవై తీసేసుకుంటారు. "హు-లలిత కళల కన్న జీవితమే ముఖ్యం" అనే సంతృప్తి మార్క్సు డైలాగు అనుకొని ఇంటి కేసి నడవబోతావు. అప్పుడు నీకో గొప్ప ఆలోచన వస్తుంది. సుందరం, భరణి వాళ్ల 'గోగ్రహణం' నాటకం రిహార్సిల్స్ దగ్గరకు వెళ్లి ఫ్రీగా నాటక కళావిజ్ఞానాన్ని సంపాదించాలని చూస్తావు. శత వైభవపు రూపాయి బిళ్ల కాసుతో చేరుకుంటావు. అక్కడ ఎపిక్ థియేటర్ నుంచీ పరిషత్తు ప్రదర్శన వరకు సాగిపోతుంది. రెండు టీల మీద కాసేపు రిహార్సల్. రిహార్సల్ మధ్యలో షాక్ తగులుతుంది నీకు. డాక్టరు దగ్గరికి వెళ్లవలసిన బాధ్యత! మరియు పదిరూపాయలు, రవాణా ఖర్చులూ! ఎలా? మొత్తం నాటక జ్ఞానం మరిచి చలపతి స్కూటర్ దయవలన - అనగా ఉదయభాను స్కూటర్ని తాత్కాలికంగా చలపతికి ఇప్పించి, తద్వారా చలపతి దగ్గర వున్న ఏకైక పన్నెండు రూపాయలకు రుణ కల్పిస్తావు. (లేకపోతే చలపతి ఆట లోఇంటి కెళ్లే ప్రమాదం వుంది గదా?)

ఇక ఆ పన్నెండు రూపాయలను 'ప్రేమ'తో లాగేసుకుని అతని 'రిక్షా'కి కృతజ్ఞత నటిస్తావు. కానీ - డాక్టరు దుకాణం కట్టేసి వుంటుంది. బాధ్యత వెంటేసే ర్పే నీ తండ్రిలా, అదివరకటి సినిమాలో నాగయ్య గారిలా ఇదైపోతావు. పరేలెమ్మ ని రోడ్డుమీద కొస్తావు. సిగరెట్ వెలిగిస్తావు. పేవ్‌మెంట్ మీద పుస్తకాలు ఆకర్షిస్తాయి. 'జర.క్ శాస్త్రి

పేరడీలు', స్పెయిన్‌బెక్'వింటర్ ఆఫ్ అవర్ డిస్ కంటెంట్' కనిపిస్తాయి. నీ ఉత్సాహం

నీలోని సాహితీచైతన్యాన్ని గిల్లి గొడవ చేస్తుంది. అటు తండ్రి బాధ్యత, ఇటు సాహితీ గొడవ, చివరికి సాహిత్యానికే విజయం. పది రూపాయలు ఢాం. రెండు నిముషాలు! నీకు ఇల్లు గుర్తొస్తుంది. పోనీలే రేపు డాక్టర్ కోసం డబ్బు సంపాదించవచ్చులే అని ఎల్లాసీ వాహ్ మిలాటి హోమి తెచ్చుకొంటావు.

ఒంటికొస్తా కమకుంటావు. కానీ......కానీ లక్ష్మణరావు నీకు దర్శనమిస్తాడు . కాస్సేపట్లో బారుకి వెళ్లబోయి కుదరక ఆంజనేయులు గదిలో స్థిరపడతావు. టైము తొమ్మిదవుతుంది కనీసం.

"క్రియాన్ నాటకం నాబొందలావుంది... నాన్‌సెన్స్ మందుకొట్టి చచ్చిపో...అంతే గాని అలగా కమర్షియల్ చత్తరాయకురే హిపోక్రటిక్ దొంగరకం ఇంటర్వ్యూల కు దిక్కు బాబూ... నో..డోంట్‌యాడ్‌వాటిర్.. తెలివిగా వాడిబూట్లునాకేద్దావనా....నథింగ్ డూయింగ్.. దయచేసి కమ్యూనిస్టులందరూ ఈగదిలోంచి గెట వుట్..శివాజీ షటప్...నువ్ మరోలా...హలోస్ ఓన్లీ వన్ పెగ్...." వంటి అనర్థాన్ని మాట్లాడతావు. వింటావు. అహంకారాన్ని, అజ్ఞానాన్ని రెండున్నర పెగ్గులతో తగ్గుతావు.

సి.సి. దయవల్ల రిక్షాలో ఇంటికొస్తావు.

భార్యతో ఇంప్రెషనిజం గురించి, పెద్దిభోట్ల సుబ్బరామయ్య గారి కథగురించీ మాట్లాడతావు. డాక్టర్‌గారు సెలవు అని నీ భార్యకు తెలిసిన అబద్ధాలే చెప్తావు. మజ్జిగ అన్నం తినేవరకుబానే వుంటావ్.. అప్పుడు హఠాత్తుగా బాత్‌రూం లోకి పరిగెడతావు. నీ భార్యకు నీ వాంతి ప్రహసనం కళ్లుతిరిగేలా చేస్తుంది. అప్పుడు నిద్రపోతావు. తెల్లారగానే పరమ పచ్చి జీవితంలోకి మెలుకువగా అడుగు వేస్తావు. చప్పన స్నానాదికాలు ముగిస్తావు. నీకు మరో అరగంట వ్యవధి వుంది. మళ్లీ విజయన్ 'సాగా అఫ్ ధర్మపురి' తీస్తావు.

ఇవాళైనా డాక్టర్‌గారి దగ్గరికి పెందలాళే వెళ్లండి.. రాత్రి..రామ రామ పచ్చి అబద్ధం చెప్పేరు. సర్లెండి మీ సంగతి ఎవడికి తెలీదు." అని నీభార్య నిన్ను మందలిస్తుండగా నువ్వు అద్దం ముందు నిలబడతావు. పాపిడి తీస్తావు. హఠాత్తుగా నీ కళ్ల చుట్టూ నల్లని చారలు కనిపిస్తాయి... వాటిలో ఏవుంది?. ...మంచి సమయం అంతా చేజారిపోవడం, ఉద్యోగం, జీతం వున్నా అంతచిక్కని నిశ్శబ్ద దరిద్రం, చిరుకోరికల్లో రసాభాస, అభిరుచి చేదవడం, దొంగ వేదాంతం, ఫిఫ్టీన్‌రుపీస్ అప్పు... తండ్రి బాధ్యత. అటు కళలో ఓటమి, ఇటు క్లర్కు సాదా జీవితంలో ఓటమి..దేనిగురించో, దేనిలోనుంచో ఆమడ దూరం గెంతుతావు. కొన్ని దెబ్బలు...కొంత దొంగతనం, కొంత సమర్థింపూ... అయ్యే పోతోంది నీకాలం. నువ్వు ఏవిటనీ. అసలు నువ్వు ఎవిటంటు? ఆ?...ఫో....ఆఫీసుకి తగలడు....".

అన్నది అద్దంలో నా మొహంముందు.